

FINLAYSON JA TAMPELLA

Seuraava tehtävä on etsiä Tampere-veistos ja samalla kulkea läpi vanhojen tehdasalueiden. Veistoksen läheisyydestä löytyy seuraava QR-koodi.

Finlaysonin tehdasalue on historiallinen tehdasalue Tammerkosken yläjuoksun länsirannalla. Samalla kohdalla Tammerkosken itäpuolella on **Tampellan entinen tehdasalue**. Nykyään kumpikaan alue ei ole enää teollisuuskäytössä, mutta suuri osa vanhoista tehdasrakennuksista on yhä paikoillaan.

Finlaysonin tehtaan perusti vuonna 1820 skotlantilainen James Finlayson. Hänen aikaisiaan tehdasrakennuksia ei enää ole jäljellä, vaan alueen vanhin rakennus on vuonna 1837 valmistunut **Kuusvooninkinen**, jota kutsutaan myös Vanhaksi tehtaaksi. Nimi tulee rakennuksen kuudesta kerroksesta ja rakentamisen aikaan se oli todellinen pilvenpiirtäjä verrattuna ympäröivään rakennuskantaan.

Finlayson lopetti tekstiilituotannon alueella 1990-luvun alkuvuosina, mutta suurin osa alueen vanhoista rakennuksista on säilytetty. Myös vuonna 1923 valmistunut **Finlaysonin tehtaanmyymälä** palvelee edelleen osoitteessa Kuninkaankatu 3.

Finlaysonin vanhoissa tehdasrakennuksissa toimii mm. **Työväenmuseo Werstas**, joka on Tampereen toiseksi suurin museo ja Suomen laajin **pääsymaksuton** museokohde. **Liikekeskus Siperia** avattiin vuonna 2001 vanhan kunnostetun kehräämön tiloihin. Siinä on toistakymmentä liikettä, joista suurin osa on ravintoloita ja kahviloita. Itäisenkadun länsipuolella **Plevna-rakennuksesta** löytyvät puolestaan **Finnkinon elokuvateatteri**, **panimoravintola Plevna** sekä alueen pysäköintihalli. Kauppakeskuksesta pääsee kävelytunnelia pitkin Satakunnankadun alitse Frenckellinaukiolle.

Finlaysonin alueella ovat myös erittäin suosittuna hääkirkkona toimiva **Finlaysonin kirkko**, matkailukohde **Tallipiha**, tilausravintolana toimiva **Finlaysonin palatsi**, jonka kesäterassi palvelee kaikkia vierailijoita, sekä uusbarokkinen palatsi **Näsilinna**, jossa toimii vuonna 2015 avattu kulttuurihistoriallinen **Museo Milavida**.

Oy Tampella Ab sai alkunsa vuonna 1856 toimintansa aloittaneesta Tampereen konepajasta ja Tampereen pellavakehräämöstä, jotka yhdistettiin vuonna 1861 Tammerfors Linne- & Jern-Manufaktur Aktie-Bolag -nimiseksi yhtiöksi (vuodesta 1938 alkaen Tampereen Pellava- ja Rautateollisuus osakeyhtiö, sittemmin vuodesta 1960 Oy Tampella Ab).

Yhtiön historia on merkittävä osa suomalaista teollisuushistoriaa.

Vuonna 1856 perustettu pellavakehräämö ja -kutomo työllistivät alusta lähtien satoja henkilöitä. Sen tavaramerkiksi muodostuivat damastiliinat, joiden suunnittelijoina oli suomalaisia taiteilijoita. Tampereen konepajalla valmistettiin aluksi laivoja, puuhiomakoneita ja vesiturbiineja, vuodesta 1900 lähtien höyryvetureita, 1930-luvulta lähtien kranaatinheittämiä sekä myöhemmin paperikoneita ja kallioporakoneita. Yhtiön kolmanneksi toimialaksi tuli metsäteollisuus, kun Tampella perusti vuonna 1872 Tampereelle puuhiomon.

Tampellan tekstiilitehtaiden toiminta päättyi 1980-luvun puolivälissä. Talousvaikeuksien takia myös Tampellan muut toiminnot jaettiin vuonna 1991 viiteen osaan, jotka kaikki myytiin 1990-luvun kuluessa muille yrityksille.

Osa Tampellan tehdasrakennuksista Tampereella on purettu ja tilalle on noussut uudisrakennuksia. Jäljelle jääneissä rakennuksissa toimivat muun muassa **Museokeskus Vapriikki** ja **Pirkanmaan käräjäoikeus**.